

الگوها، مریبان، توانمندسازها: کتابخانه‌ها و پایداری

کتابخانه‌ها چگونه در پایداری مشارکت دارند، ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۸

کتابخانه‌ها به یقین، الگوهای پیشگام اقتصاد اشتراکی هستند. آنها با خرید تجمیعی کتب (در کتابخانه‌های خصوصی از طریق آبونمان و در کتابخانه‌های عمومی از طریق مالیات)، روشی عالی برای به حداکثر رساندن دسترسی توام با کاهش مصرف پیاده کرده‌اند.

با این حال، کتابخانه‌ها با رشد آگاهی درباره اهمیت پایداری زیست محیطی، به سرعت اقدام کرده‌اند. همانگونه که در بسیاری از مقالات ارائه شده به گردهم آیی‌های ایفلا اشاره شده است، برای کتابخانه‌ها به عنوان موسساتی با مأموریت اجتماعی، امری بدیهی است که به دنبال رفع چالش‌های مهم اجتماعی امروزی باشند. پژوهش باور عمیق به لزوم اقدام برای پایداری را نشان می‌دهد^۱. دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار بر این کار تمرکز کرده است.

کتابخانه‌ها در موقعیت خوبی برای کمک هستند. آنها در قالب شبکه‌ای از حداقل ۲/۳ میلیون موسسه^۲، هم دسترسی جهانی دارند و هم امکان درک و پاسخ به نیازها و اولویتهای محلی را دارا هستند^۳. همچنین آنها در بافتارهای متنوعی از کتابخانه‌های ملی یا دانشگاهی تا کتابخانه‌های عمومی، آموزشگاهی یا سیار قرار دارند.

این مقاله در مجموع، مثالهایی از نحوه استفاده کتابخانه‌ها از این تعهد و ظرفیت برای تحقق پایداری به سه روش کلیدی ارائه می‌کند: (۱) با نمایش مواردی از تکنیکهای ساخت و ساز و خدمات پایداری (۲) با ارتقای درک و اقدام درباره پایداری در جوامع خود؛ و (۳) با پشتیبانی از پژوهش‌های جدید درباره پایداری

کتابخانه‌ها به عنوان الگو: ساختمان‌ها و اقدامات پایدار

کتابخانه‌ها می‌توانند هم در آنچه که هستند و هم در آنچه که انجام می‌دهند، الگوهایی برای جوامع باشند. آنها به طور مستمر در قلب روستاها، شهرک‌ها و شهرها بخش بسیار مشهود چشم انداز مدنی هستند و یکی از اصلی ترین بخش‌های پوشش دهنده فضای عمومی هستند. آنها به طور مستقل یا به عنوان بخشی از سیاستگذاری گسترده دولت، پتانسیلی قوی برای نمایش شیوه‌های جدیدی که پیاده می‌شود، دارند^۴ و در کشورها و مناطقی که از نظر آب و هوایی در خطر بیشتری هستند، می‌تواند پیام قدرتمندی را انتقال دهد.

¹ Kraljevic et al. (2015) *Project Green Library in Croatia*. <http://library.ifla.org/id/eprint/1208>

² IFLA Library Map of the World, librarymap.ifla.org (consulted 25 September 2018)

³ Kraljevic et al. Lukacic (2015), *ibid*

⁴ Scholing et al. (2017) *Tablet Cafés, Code Hours, Preservation, and Sustainability in Libraries - The Aruba National Library and the UN Agenda 2030: A Small Island Case Study from the Caribbean*. <http://library.ifla.org/id/eprint/1712>

جنبش کتابخانه سبز از دهه ۱۹۹۰ با تمرکز بر ساختمانها و با توجه به تاثیر روشها و مصالح مورد استفاده، هم در احداث اولیه بنا و هم در عملیات بعدی آغاز شد. این مقطع، نقطه‌ای مهم برای شروع است.^۵ همانطور که قُتاب و دیگران، تاکید کردند، ساختمانهای کتابخانه به‌عنوان ارائه‌دهنده دانش باید به بهترین شکل با طراحی خودشان نمایش‌دهنده دانش ساختمان سبز/ پایدار باشند.^۶

بنابراین کتابخانه‌ها در برداشتن گامهایی برای ساخت و ساز با استفاده از فناوری پیشرفته در ساختمانهای موجود،^۷ و ایجاد بیشترین ویژگیهای معماری برای محدود کردن نیاز به تهویه هوا،^۸ به نحوی که مصرف انرژی و آب را کاهش دهند،^۹ فعال بوده‌اند. در جایی که ساختمانهای جدید ساخته می‌شوند، تلاش می‌شود که در مکانی که دسترسی آسان به حمل و نقل عمومی وجود دارد یا در محدوده‌ای که از نظر مسافت برای بیشتر مردم امکان پذیر باشد، احداث شوند.^{۱۰} مصالح قابل بازیافت، استفاده و بهره‌برداری مجدد می‌توانند در ساخت و ساز مورد استفاده قرار گیرند.^{۱۱}

همانطوریکه با همه اقدامات پیشگامانه، می‌تواند وقفه ایجاد شود، اما اینها فرصتی برای یادگیری درباره محدودیتها- و نیاز به پایداری با فناوری‌های جدید فراهم می‌کنند.^{۱۲}

با این حال کتابخانه‌ها به مراتب فراتر از یک ساختمان هستند، و همه آنها امکانات مالی یا حتی اختیارات قانونی برای ساخت و ساز را ندارند. با این وجود، شیوه‌های اتخاذ شده توسط کارکنان نیز می‌تواند تغییراتی را ایجاد کند. فعالیتهایی همچون کاهش زباله و استفاده از آب و انرژی یا بازیافت^{۱۳} می‌توانند هم هزینه‌های کتابخانه‌ها را کاهش دهند و هم افزون بر این، از ظرفیت کتابخانه‌ها به عنوان الگویی برای دیگران استفاده می‌شود. این مورد به نوبه خود می‌تواند به مکان کتابخانه جذابیت بیشتری ببخشد و مشتریان بیشتری را جذب کند.^{۱۴}

واقعیت اینست که در حال حاضر مفاهیمی چون کتابخانه‌های سبز در کشورهای ثروتمند گسترش بیشتری یافته است.^{۱۵} با این وجود، شواهدی نیز وجود دارد که حتی در جایی که

⁵ Fresnido et al. (2018) *Going Green: Sustainable Practices in Philippine Libraries*. <http://library.ifla.org/id/eprint/2173>

⁶ Qutab et al (2016) *Environmentally Sustainable Library Buildings: Opportunities and Challenges for Asian Countries*, <http://library.ifla.org/id/eprint/1432>

⁷ Qutab et al (2016) *Environmentally Sustainable Library Buildings: Opportunities and Challenges for Asian Countries*, <http://library.ifla.org/id/eprint/1432> .

⁸ Chakraborty (2013) *Going green or not: realities of the Indian metropolis libraries*, <http://library.ifla.org/id/eprint/113>

⁹ Fresnido et al. (2018) *Going Green: Sustainable Practices in Philippine Libraries*. <http://library.ifla.org/id/eprint/2173>
Qutab et al (2016) *Environmentally Sustainable Library Buildings: Opportunities and Challenges for Asian Countries*, <http://library.ifla.org/id/eprint/1432> .

¹⁰ Fresnido et al (2018), *ibid*.

¹¹ Soh et al (2013) *My tree house - World's 1st green library for kids*, <http://library.ifla.org/id/eprint/122>

¹² Burn (2014) *The Grove Library as an example: A "green" library in terms of ongoing community engagement, community expectations, information provision and sharing, and partnerships*. <http://library.ifla.org/id/eprint/940>

¹³ Oyelude et al. (2013) *Greening: pluses and minuses of Nigerian libraries in promoting environmental sustainability*. <http://library.ifla.org/id/eprint/133>

¹⁴ Burn (2014), *ibid*.

¹⁵ Fresnido et al (2018), *ibid*.

آگاهی درباره کتابخانه‌های سبز به عنوان یک مفهوم در سطح پایینی است، کتابداران همچنان اقداماتی را به صورت خلاقانه برای افزایش پایداری انجام می‌دهند.^{۱۶}

کتابخانه‌ها به عنوان مربی: ارتقای سواد پایداری

دسترسی به اطلاعات در قلب مأموریت کتابخانه‌هاست، و یک ارزش محوری برای کتابداران سراسر دنیاست.^{۱۷} بسیاری از کتابخانه‌ها برای مدت‌ها اطلاعات موضوعات پایداری را به عنوان بخشی از مجموعه خود ارائه داده‌اند. با این حال در بسیاری از کشورها در مورد کتابخانه - به ویژه کتابخانه‌های عمومی یا آموزشگاهی- این اتفاق نظر وجود دارد که برای اینکه ظرفیت آنها برای ارتقای پایداری شناخته شود، باید نقش فعالانه‌تری ایفا کنند.^{۱۸}

این مورد در سطح جامعه و به همان میزان درباره افراد نیز مصداق دارد. جفری شرر^{۱۹} ادعان می‌کند که کتابخانه‌ها به مراکز جوامع، می‌توانند توافقی اجتماعی ایجاد کنند که درون جامعه بازخورد زنجیره‌ای مثبتی خلق کنند. با پیوند از هم‌ناگسستگی جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست-محیطی و عملکرد اقتصادی کتابخانه در جامعه، کتابخانه مدل نقش‌آفرین جدیدی برای حاکمیت ارائه می‌کند.^{۲۰}

قطعا، همانطوریکه در تعریف ارائه شده در گزارش توسعه و دسترسی به اطلاعات مشخص شده است، این رویکرد به طور معنی‌داری گرایش وسیعتری را به سوی تفکر درباره نحوه دسترسی به اطلاعات منعکس می‌کند.^{۲۱} بر این اساس، برای دسترسی موثر، اطلاعات باید به شکل قابل استفاده‌ای برای کاربران قابل دسترسی باشد و خودشان بتوانند به تنهایی اطلاعات مورد نظرشان را بازیابی کرده، بکار ببرند و ایجاد کنند. در واقع، اطلاعات باید فعالیت‌هایی را امکان‌پذیر سازد که زندگی را بهبود می‌دهند. کتابخانه‌ها ظرفیت ویژه‌ای برای تحقق این مورد دارا هستند.

مقاله پترا هاوک^{۲۲} در گردهمایی سال ۲۰۱۸ ایفلا بحث گسترده‌ای را از نقش کتابخانه‌ها در این حوزه مطرح می‌کند.^{۲۳} او بیان می‌دارد: " همانند موسسات فرهنگی که به افراد جامعه شامل کودکان، نوجوانان، بزرگسالان و سالمندان، خدمات ارائه می‌دهند، کتابخانه‌ها تعهدی قانونی و اخلاقی برای مشارکت در آموزش پایدار از طریق آموزش بیشتر سواد اطلاعاتی دارند. آنها باید در آموزش سواد پایداری نیز رهبری را به عهده بگیرند.

¹⁶ Oyelude et al (2013), *ibid*.

¹⁷ IFLA (2018), *IFLA Global Vision Summary Report*, globalvision.ifla.org

¹⁸ For example, Uganda: Mulumba et al (2017) *The emerging role of LIS professionals in combating adverse environmental effects*, <http://library.ifla.org/id/eprint/1945>

¹⁹ Jeffrey Scherer

²⁰ Scherer (2014) *Green libraries promoting sustainable communities*. <http://library.ifla.org/id/eprint/939>

²¹ Garrido et al. (ed.s) (2017), *Development and Access to Information*, da2i.ifla.org

²² Petra Hauk

²³ Hauke (2018) *From Information Literacy to Green Literacy: Training Librarians as Trainers for Sustainability Literacy*. <http://library.ifla.org/id/eprint/2147>

سواد پایداری، داشتن دانش و مهارت‌های لازم برای حمایت از سیستم‌های اجتماعی، اقتصادی و محیطی انعطاف‌پذیر تعریف می‌شود.^{۲۴} با ارائه سواد پایداری، کتابخانه‌ها می‌توانند تغییراتی را در نگرش‌ها و عادات هر کسی که برای ایجاد یک جامعه پایدارتر ضروری است، ایجاد نمایند.

هاوک به معرفی نمونه‌هایی در سطوح جهانی، ملی و محلی می‌پردازد که در آن کتابخانه‌ها (دانشگاهی و عمومی) به ارائه سواد پایداری می‌پردازند. او همچنین گروه علاقمندی‌های ویژه ایفلا " محیط زیست، پایداری و کتابخانه‌ها(انسولیب)"^{۲۵} را معرفی می‌کند.

براساس این مدل، ۲۶۳ کتابخانه در برزیل «اتاق‌های سبز» دارند که به عنوان نقاط اطلاعاتی در مورد موضوعات زیست محیطی عمل می‌کنند.^{۲۶} در حالی که کتابخانه ملی آروبا^{۲۷} سمپوزیوم آموزش سبز را سازماندهی کرده است.

مقالات دیگری، مزایای کارکردن با کودکان و جوانان را به منظور ایجاد عادت به پایداری در اوایل زندگی نشان می‌دهند. کتابخانه ملی جوانان روسیه^{۲۸}، سال‌هاست که روی موضوعات سبز برای جوانان کار می‌کند و کتابخانه‌ها به طور فزاینده‌ای به عنوان نقاط اطلاعاتی پیشرو در مورد مسائل زیست‌محیطی در جوامع خود دیده می‌شوند. این کتابخانه روز دانش زیست محیطی را سازماندهی کرد که در آن بیش از ۱۵۰۰ کتابخانه در ۷۵ منطقه حضور داشتند. شرکت‌کنندگان در مورد پایداری اطلاعاتی را به دست آورند و تجارب و ایده‌های خود را به اشتراک گذاشتند.^{۲۹}

در همین حال، «خانه درختی من» کتابخانه‌ای برای کودکان به میزبانی کتابخانه مرکزی عمومی سنگاپور پیاده کرد که اهدافی مشابه را با ترکیب آموزش و الگوسازی استفاده از منابع، با تمرکز ویژه بر چگونگی جذب کودکان به پایداری پیاده کرد.^{۳۰}

کتابخانه به عنوان توانمندساز: حمایت از تحقیقات پایدار

کتابخانه‌ها در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی نیز نقش مهمی دارند و منابع لازم را برای دانش-آموزان و محققان فراهم می‌کنند. فراتر از ارائه ساده کتابها و نشریات، آنها برای آموزش پیشنهادات ارزشمندی را می‌دهند و کاربران را در استفاده از بهترین اطلاعات موجود پشتیبانی می‌کنند.

به‌ویژه این اقدام با توجه به ماهیت پایداری که یک مساله بین رشته‌ای بسیار مهم است، ایده‌ها و رویکردهای رشته‌های مختلف را در هم می‌آمیزد. اعضای هیات علمی، دانشجویان و کتابداران، نیاز به رویکرد جدیدی به همکاری بین رشته‌ای به جای کارهای درون حوزه موضوعی دارند. اولین چالش اطمینان از این است که مجموعه‌ها همه طیف‌های رویکردهای مربوطه را انعکاس می-

²⁴ Idem.

²⁵ ENSULIB

²⁶ Bezerra Cardoso et al (2015) *Sustainable and Green Libraries in Brazil: Guidelines for Local Governments*. <http://library.ifla.org/id/eprint/1207>

²⁷ Library of Aruba

²⁸ The Russian State Library for Young Adults

²⁹ Purnik et al (2018) *Library as a "Point of Grow" in Sustainable Development Society*.

<http://library.ifla.org/2177/1/187-purnik-en.pdf>

³⁰ Soh et al. (2013), *ibid*.

دهند - که کتابخانه دانشگاهی نایروبی^{۳۱} آگاهانه به دنبال آن بوده است.^{۳۲}

به عنوان مثال، کتابخانه‌ای در گوتنبورگ^{۳۳} سوئد، ابزارهای سازگار در سواد اطلاعاتی برای پایداری شامل یک دوره آموزشی برای دانش آموزان، توسعه داده‌است. با تمرکز بر نیازهای اطلاعاتی پیرامون سوالات کانونی (در این مورد، یک پروژه مسکن)، آنها روش آموزشی را برای انجام تحقیق از منظر پایداری پیدا کردند که این روش با بازخوردهای مثبت فراوانی از دانش آموزان و کارکنان همراه بود.^{۳۴}

در ایالات متحده، دانشگاه ایالتی فرسنو^{۳۵} از یک کتابدار برای کار با دانشجویان STEM^{۳۶}، با تمرکز بر دانشجویان دختر یا گروه‌های اقلیت استفاده کرد. کتابدار برای توسعه ابزار تحقیقات بین رشته‌ای و نیز برای کمک به پرسش‌های اساسی‌تر در مورد نحوه نوشتن و ارائه تحقیقات به دانشجویان فعالیت می‌کرد. مشابه گوتنبرگ، با تمرکز بر یک سوال خاص مربوط به پایداری (مانند قهوه، آب یا محیط دانشکده) هر دو تجربه واقعی تر شدند و رویکرد بین رشته‌ای را امکان‌پذیر ساخت.^{۳۷}

کتابداران می‌توانند این رویکرد را خارج از کتابخانه و به سوی تیم‌های تحقیقاتی مانند پروژه‌های در حال توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و ظرفیت‌های مربوط به مسائل پایداری در جنوب تگزاس بیاموزند.^{۳۸} مهارت‌های ویژه کتابدار موجب شد تا همکاری‌های مؤثرتر، اشتراک‌گذاری تحقیقات و داده‌ها و ایجاد مازول‌های آموزش پایداری تضمین شود.

به سوی آینده

مشارکت کتابخانه‌ها می‌تواند هم از طریق اقدامات خودشان و هم تغییر رفتار و تغییراتی که می‌توانند در دیگران به وجود آورند، منجر به پایداری شود. همان‌طور که هاوک اشاره می‌کند «مشارکت کتابخانه‌ها و کتابداران در سراسر جهان در اقدام برای یک زندگی پایدار و ارزشمند جهانی، به صورتیکه ابتکارات بین‌المللی، ملی و محلی به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای نشان می‌دهند، آشکار است»^{۳۹}.

در حال حاضر بازتاب‌هایی در مورد چگونگی انتقال این کار به مرحله بعدی وجود دارد.

³¹ The University of Nairobi library

³² Achieng (2015) *Preparedness of University Libraries as drivers for green transformation and sustainable development: the case of University of Nairobi Library, Kenya*. <http://library.ifla.org/id/eprint/1209>

³³ Gothenburg

³⁴ Jadefrid et al (2016) *Searching for sustainability - A blended course in how to search interdisciplinary*

³⁵ Fresno State University

³⁶ Science, Technology, Engineering, Maths

³⁷ Pun et al. (2018) *Campus Sustainability and Information Literacy for First Year Students: Preserving the University's Environment for the Future*, <http://library.ifla.org/id/eprint/2176>

³⁸ Xu (2016) *Using Library and Information technologies and Resources to Support Sustainability Projects*, <http://library.ifla.org/id/eprint/1339>

³⁹ Hauke (2018), *ibid.*

استانداردهای بین‌المللی فعلی (مانند استانداردهای لید^{۴۰} و ایزو) بدون توجه خاص به کتابخانه‌ها، در درجه اول بر روی ساختمان‌ها و مسائل عملیاتی تمرکز می‌کنند. این احساس وجود دارد که ماهیت منحصر به فرد کتابخانه‌ها - مانند توانایی آن‌ها در ارائه خدماتی که به ترویج پایداری کمک می‌کنند - شایستگی داشتن مجموعه استانداردهای خود را دارند.^{۴۱} در حال حاضر تلاش‌هایی برای بررسی اینکه این استانداردها شامل چه مواردی هستند، در حال انجام است.^{۴۲}

انسولیب^{۴۳} به‌عنوان بخشی از مأموریت خود، در زمینه ترویج بهترین شیوه‌ها و همچنین جذب بهترین ایده‌ها از طریق جایزه کتابخانه سبز^{۴۴} فعالیت می‌کند. در همین حال، نیاز به ترویج پایداری - در نگرش‌ها، شیوه‌ها و تحقیقات - هر روز بیشتر می‌شود. تقاضا برای مشارکت در کتابخانه‌ها، به احتمال زیاد به این زودی فروکش نخواهد کرد.

منابع

Achieng, Jane (2015) *Preparedness of University Libraries as drivers for green transformation and sustainable development: the case of University of Nairobi Library, Kenya*. <http://library.ifla.org/id/eprint/1209>

Bezerra Cardoso, Nathalice and Campos Machado, Elisa (2015) *Sustainable and Green Libraries in Brazil: Guidelines for Local Governments*. <http://library.ifla.org/id/eprint/1207>

Burn, Debra (2014) *The Grove Library as an example: A "green" library in terms of ongoing community engagement, community expectations, information provision and sharing, and partnerships*. <http://librarv.ifla.org/id/eprint/940> Chakraborty, Susmita (2013) *Going green or not: realities of the Indian metropolis libraries*, <http://library.ifla.org/id/eprint/113>

Fresnido, Ana Maria B. and Esposito-Betan, Sharon Maria S. (2018) *Going Green: Sustainable Practices in Philippine Libraries*. <http://librarv.ifla.org/id/eprint/2173>

Garrido, Maria and Wyber, Stephen (ed.s) (2017), *Development and Access to Information*, da2i.ifla.org

Hauke, Petra (2015) *How to become / How to identify a Green Library? Standards for Certification*. <http://library.ifla.org/id/eprint/1237> Hauke,

⁴⁰ LEED

⁴¹ Hauke (2015) *How to become / How to identify a Green Library? Standards for Certification*. <http://library.ifla.org/id/eprint/1237>

⁴² Karioja (2013) *How to evaluate libraries' sustainability? An approach to an evaluation model and indicators*, <http://library.ifla.org/id/eprint/114>

⁴³ <https://www.ifla.org/environment-sustainability-and-libraries>

⁴⁴ IFLA Green Library Award, <https://www.ifla.org/node/10159>

Petra (2018) *From Information Literacy to Green Literacy: Training Librarians as Trainers for Sustainability Literacy*.<http://library.ifla.org/id/eprint/2147>

IFLA (2018), *IFLA Library Map of the World*, librarymap.ifla.org

IFLA (2018), *IFLA Global Vision Summary Report*, globalvision.ifla.org

Jadefrid, Mauritz, Lennartsson, Joakim, Kleinhenz, Christian and Blomberg, Mats (2016) *Searching for sustainability - A blended course in how to search interdisciplinary*

Karioja, Elina (2013) *How to evaluate libraries' sustainability? An approach to an evaluation model and indicators*,<http://library.ifla.org/id/eprint/114>

Kraljevic, Ivan and Lukacic, Petar (2015) *Project Green Library in Croatia*.<http://library.ifla.org/id/eprint/1208>

Mulumba, Onan and Nakazibwe, Irene (2017) *The emerging role of LIS professionals in combating adverse environmental effects*, <http://library.ifla.org/id/eprint/1945>

Qutab, Saima, Faruqui Ali, Zainab and ShafiUllah, Farasat (2016) *Environmentally Sustainable Library Buildings: Opportunities and Challenges for Asian Countries*,<http://library.ifla.org/id/eprint/1432>

Pun, Raymond, Bustos, Jessica and Gaw, Elizabeth-Agenes, Lopez, Alfredo, Moreno, Karla, Rivas, Edwin and Salinthone, Xayaphone (2018) *Campus Sustainability and Information Literacy for First Year Students: Preserving the University's Environment for the Future*,<http://library.ifla.org/id/eprint/2176>

Purnik, Anton and Vasileva, Ekaterina (2018) *Library as a "Point of Grow" in Sustainable Development Society*.<http://library.ifla.org/2177/1/187-purnik-en.pdf>

Scherer, Jeffrey Allen (2014) *Green libraries promoting sustainable communities*.<http://librarv.ifla.org/id/eprint/939>

Scholing, Peter and Britten, Astrid (2017) *Tablet Cafes, Code Hours, Preservation, and Sustainability in Libraries - The Aruba National Library and the UN Agenda 2030: A Small Island Case Study from the Caribbean*.<http://library.ifla.org/id/eprint/1712>

Soh, Lin Li and Lo, Wan Ni (2013) *My tree house - World's 1st green library for kids*,<http://library.ifla.org/id/eprint/122>

Trojok, Antonia and Hauke, Petra (2018) *Transform libraries - transform societies: Go green*,<http://library.ifla.org/id/eprint/2304>

Xu, Hong (2016) *Using Library and Information technologies and Resources to Support Sustainability Projects*, <http://library.ifla.org/id/eprint/1339>